नृपविलासः

५११

[illegible]

১৮৯ রূপবিলাস

২২০

१

श्रीगणेशाय नमः॥ वृक्षाकपीशंखहस्तो शिशिचंद्रांशशोभितो॥ विनायकप्रभुर्नागयुक्तोस्तावः
सुखप्रदो॥१॥ कार्त्तवीर्यदशग्रीवेप्रत्नेवेप्रवल्लेस्तुरे॥ एधिरामइवारातोराजेन्द्रा जीवलोचन॥
म२ २॥ कंसंसंतसेन्द्रे द्विरदेरदशालिनि॥ भूयाहरिरिवारातोराजेंद्र स्तामरसाननः॥३॥ दशशतने
म४ त्रसमोन्नपेषुभूयाहस्राशतवाहुपराक्रमज्ञत्वे॥ दशशतवक्त्रइवावनिधरत्वं दशशतरश्मिसमा
नभाश्चिरायुः॥४॥ दशाश्वाविस्तृतयशोदशास्यांतकवत्प्रभो॥ संख्यावांस्त्वमसंख्याकानशाधिशत्रू
न्परंतप॥५॥ जीवराजन्कलोहत्वमनोहत्वत्वमस्वशं॥ साक्षात्कल्पतरमाकांतं प्राप्तं कल्पखलोनरिपून्॥६
॥ वाचंयमस्त्वं परपायकीर्त्तिनेदोषेक्षरोमीलितरम्यलोचनः॥ पुरंदरश्रीर्भवतात्यरंतपोभूयाद्दवक्र
तुगराः सुनिधयः॥७॥ नानाविधद्रविणदानविधानदक्षोलोकोपकारनिरतोरिपुकक्षवह्निः॥ की
र्त्तिप्रकाशितसमस्तदिगंतरालो जीयाश्चिरंभुविमहीपतिसेव्यमानः॥८॥ चंद्रोदयेसिंधुरिवा
त्रवृद्धिंवसुंधरेशाव्रुहिसर्वकालं॥ ध्वांतंनिशांतेसवितेवसर्वांन्विनाशयस्वप्रतिपक्षिसंघान्॥९॥ श्री
महाराजपूर्वाधिराजेतिनामत्वदीयंसदास्यात्वभोजागरूकं॥ समुद्दंडदोर्दंडनश्रीकृतद्विड्गणास्त
यमानंतआशीरियंनः॥१०॥ श्रीरस्तुतेविजयतेशिवोर्व्यामहकृत्रिमोद्दामपराक्रमस्य॥ महेंद्रपूर्व राम० १

त्रिदशार्च्यमानाकृष्णस्य हन्मान सराजहंसी ॥११॥ स्मेरश्च रासां प्रतिबद्धदोर्भीराजीभिराज्ञा प्रवलोकुभि
स्तं ॥ सिंहासनस्थः परिवेष्टितः स्यात् श्राकाशगो रात्रिकरो यथर्क्षैः ॥१२॥ सा श्रीस्तवास्तु वर्थपतेरिवो
र्व्यां त्रिस्तु च प्रभावः समवर्णिता च ॥ वलाहकेरथ मुचः समान माचामसमद्क्षमृतं मुरारेः ॥१३॥
श्रीरस्तु ते मृष्टयभूरिडीवराजनिरात च मवान्सकोभिः ॥ जातः पटुः शत्रुनिरोधजाद्या वरे स्वदी
मश्रुनिरत्र शौरी ॥१४॥ सुदक्षिणाः संतु सवाः कुले ते मोहादिजालं तव भंगमेतु ॥ जीवेध
मानः शरदां शतं तत्र्याशीरियं सत्प्रतिपालकस्य ॥१५॥ सदैव यायातु यशो दिगंतान वे
लिर्दंतावलसंहतीनां ॥ विश्वारानैरर्थिभिरेव साद्वंद्वदस्व पादं रिपु मस्तकेषु ॥१६॥ क
लाधिनाथच्छविवो दिगंते मरालप्रभं च यशः प्रयातु ॥ न कस्य चेतोऽस्ति रतं भवत्सु स
मस्तजंतुप्रकृति व्रतेषु ॥१७॥ द्वारे तवेभानिवसंतु रथ्याः ददाति संघाः शिविका स्तुरंगाः ॥
ग्रामस्य नेता च्छभिमानशाली कल्पद्रुमानल्पफलप्रदस्य ॥१८॥ काराधिकारो व्यय

नैसात्कं थं मनुजकुंजरकुंजरेण साम्यं लदायमिह वर्णयितुं क्षमः स्याः॥३॥

२ शोभमानोद्यानप्रसंगे भवभूरिभूतिः॥ जीयाश्चिरं नाशयमात्तुरूं हमशीतरश्मिस्तिमिरं वलोके ॥१॥
॥ स्त्राद्री ॥ प्राह्लेतनस्यतरणोर्दिनमध्यगस्य मायंतनस्य च रुचो विविधा भवंति ॥ कालत्रये प्य
विकृत द्युतिशालिन स्तेजातो महान्नृप सवितुः सवितुर्विभेदः ॥१॥ भवांश्चतुःषष्टिकलानिधिस्तो
विधुस्तु ताः षोडश संदधाति ॥ भवन्नतुर्यांशगुणाः सुपूर्णाः साम्यं कथं कारमवाप्नुयात्ते ॥२॥
सिंहस्त्वदीयमृगयाविषयोतरं द्रनस्याप्यं यतु मृगयाविषयो गजेंद्रः ॥ सनिगडाः
स्वयमेव साहक सांप्रतं कते मनुजकुंजकुंजरेण ॥३॥ श्रतः पुरप्रियतमाजितमध्यदेशो मु
क्ताविभूषणविनिर्मितयेगजेष्वः ॥ निष्काशयन्न पिनयाति समीयमासां तुल्यं कथं सभव
तानरसिंहसिंहः॥४ [redacted] ॥ तडः
क [redacted] वः॥५॥ दूर्वतं पसे भुवने प्रसिद्धो
विधुंतुदोयस्परिपुः प्रसिद्धः ॥ कथं सतेसाम्यमहोलभेत नृसोमसोमो [redacted] मी
॥६॥ मित्रस्य चामित्रजनस्य संगाद्विकासिनो हर्षवशाद्गुणावा ॥ भवद्दशो भूमिपते रामं०

२ वसुधातलेऽसिमं २

शसाम्यं कथं समासादयतात्सरोजं ॥७॥ अत्र संतुदंनो वदसि कुधापि वसुंधरावासव यत्सभि
त्सु ॥ जानंति तत्त्वमहो नयज्ञाः प्रियंवदस्यास्य वशी वदः कः ॥८॥ भासि कौशिकवद्राजन्म
ध्ये सभमहर्दिवं ॥ याति कौशिकवच्छत्रुः कांतारेते ऽह्नि नष्टदृक् ॥९॥ जयश्रियो वंधनवाहु
पाशद्वये न भूपानुकृतस्त्वयासः ॥ हरि त्वतिर्जेवुक इष्यते यान्ते दोषारिणान्यो ऽनुकृतः स्व
रैः सः ॥१०॥ निरंतरध्याननया मुरारेः स्त्वं पुंडरीकाक्ष हृहाविरासीः ॥ वने रिपुर्व्याघ्रमयात्व
दीयः स पुंडरीकाक्ष हृला शयो ऽभूत ॥११॥ सर्वदा दायको राजन्नर्थीनां त्वमसि विश्रुतः ॥ सर्वदा ऽदय नू २६
को राजन्नर्थीनेरिरपि श्रुतः ॥१२॥ लक्ष्मीरारालदृग्सौ शलक्ष्मीरा राद्रिपोरपि ॥ द्वयोर्विशेषाभि
व्यक्तिः स्फुटाया चकचर्यया ॥१३॥ किटकांतरगामी त्वं परस्त्वच रणापगः ॥ वहुभूतिस्तथा
रिस्ते राजत्वेन भिदाद्वयोः ॥१४॥ उपाकर्षेणानुरक्तसत्त्वयाम्नानुचेरसन्ते ॥ राजन्विध्वस्त
प्रजस्य परान्द्वेदः परा द्विषेः ॥१५॥ श्रियान्विता दुःखगणांहरंस्त्वं स्वसेवकानां श्रितवा
न्हरित्वं ॥ परस्तु राजन्हृतदारवर्गो रक्षाश्रितोऽभूत्स्तत्रिशुपालतां च ॥१६॥ दुरासदे वुक्षि
ति मध्ये चक्रि रसस्त्वपदानि धानाद्धरितामितस्त्वं दुरासदे वुक्षिति हन्तृभिः रस्तुपदानिधा

२२
हर्षीत्वदीयो भोषा १

३ नाद्भुरि नामितो ऽरिः ॥१७॥ विहितापचितिर्लोके वृद्धुगर्भेन्महाकविः ॥ नन्दनस्तु हृद्दे हृन्नवप्रभो ॥१८
॥ अर्वाली सेव्यमानस्त्वं नागजालोपशोभितः ॥ रीजन्कैकसंपत्तिः शत्रुहरिपीड्वशः ॥१९॥ राधेय न २
3 भिन्नोप्यमोघशक्तिस्त्वं बहुदायकः ॥ रत्नकोशोप्यकोशस्त्वं समवर्त्यपि नांतकः ॥२०॥ विजया
र्थमनेकानि कर्माणि चरसि प्रभो ॥ अरिष्टवारणोदक्षो हरिवन्न जनार्दनः ॥२१॥ तंत्रशा
स्त्रविभिन्नोपि विनो मंत्रमहोदधिः ॥ अवैद्यकागमोपि त्वं सुश्रुतो वैद्यजीवनः ॥२२॥ स्व
रप्रबंधान्योपीश सर्वतोभद्रशोभनः ॥ तथा समरसारस्त्वं विज्ञातस्त्वं महीतले ॥ २३॥ श
त्रुघ्नवं धुर्धी रामो हितकृल्लक्ष्मणान्वितः ॥ विभीषणानुगो भासि संगदो रामचंद्रवत्
॥ २४॥ भवान्कुवलयानंदसंपादनमहायशाः ॥ अप्पयदीक्षित इव सदालंकारसं
मतः ॥२५॥ अत्रिनेत्रोप्यरिपुरां दाहको द्विजराजयुक् ॥ साक्षाच्छिव इवाभासि सर्व
देवशिवान्वितः ॥ २६॥ कृपाकर्षणारत लंहि विख्यातं त्वद्द्रिपोच्यते ॥ पाणौ वलयवंधे
चकिणा क्लोर्यहृयोः स्फुटं ॥२७॥ अवनीतरियोः सेयमवनी तव हस्तगा ॥ अवनी राम० ३
सर्वजंतूनामवनी कमलेक्षणा ॥ २८॥ व[illegible]दान्पाजिह्वयां चक्रुर्विभयां चक्रिरेप्यदे ॥

सुहृत्कामापदां दाता दाता ऽसौ रव्यस्य दुर्हृदां ॥ स्वयशोभिर्दिशां दाता दाता भवतु वः प्रभो ॥३२॥ पटुर्भवान् दृकृतो मुक्ता
वल्याविभूषितः ॥ अनधीती तर्कशास्त्रे कैनस्तुत्योसि भूपते ॥३३॥ ज्योतिर्विदाम्भरणमाह जनोत्र कोपि त्वां ज्योतिषाङ्ग
मार्गविन्मपि प्रमोदात् ॥ सर्गोसि नाभरणतः सकलस्य जंतोस्त्वां वन्धुहृत्सु सकलाभरणं प्रमोदात् ॥३४॥ पुरातौ
द्विजास्तु जुहवांचक्रुर्विभ्रमामासि यावनि ॥ श्रणे ॥ भग्नभासोभिक्षुभीत्या भुवि भूपास्तयाविना
॥ ते स्वात्मंभरयः सर्वे भवान् सर्वोदरंभरिः ॥ ३० त्वत्पदां तेनिपतितां पुना राज्ञत्वमागताः ॥ पू
र्वे रूपालंकृति बद्धा जानः के चनस्थितीः ३१॥ इति स्तुतिः ॥ प्रायश्चित्तहरोपाया व्यवहारो
पयोगिनी ॥ बहुसंस्कारसहितां समंड्यां पृथिवीपते ॥१॥ मितासुरामिवनकेधमेशास्त्र
विशारदाः ॥ सेवंते सुखसंपत्यै हेमंते वनितामिव ॥२॥ वृद्धिस्तुनैवास्ति गुणाः कदाचि
न्निरर्थिकत्वं सुतरां च लोपः ॥ विपर्ययस्ते सदृसिक्षमेशाभ्यासस्य शास्त्राद्दृढुशास्त्रज
स्य ॥३॥ अभ्यासस्य दृढत्वताचंदे र्घ्येचतवसंसदि ॥ घृताद्दिजस्य धर्मस्यपाणिनीयदृ
वक्रमात् ॥४॥ ॥ इति सभा ॥ कः शीतेशीततनामेति ग्रीष्मेसंसदि ॥ घृताद्दिजस्य धाम
स्य पाणिनीयदृ वक्रमात् ॥४॥ ॥ इति सभा ॥ कः शीतेशीततनामेति ग्रीष्मेसंतापयन्नपि
॥ उहारकांतारामस्य मर्वेविद्वावशोऽस्मुरः ॥१॥ स्पर्शवान् [illegible] रूपहीनः कः किंच
पृश्नेप्रयुज्यते ॥ जातिः प्रश्नोत्तरेयं तु सरसी हृहलोचना ॥२॥ युग्मं ॥ मयुगानि
पूर्वमीमांसापरो दूर्केचनीतिभिः ॥ त्वत्सभा भासयति हि सभां विद्वत्सभामिव ॥३५॥ पराजनोङ्गवार्चितामलिंदाधिति
शोभिनः ॥ नैयायिकस्य वनतेषडभिज्ञाधिपोरपि ॥३६॥ कामतंत्रेङ्गवानंगरंगसंगतिशोभिभिः ॥ ततोरतिरहस्येन
नारीणामतिरागकृत् ॥३७॥ अवदानप्रचारेण समितिं तव भूपते ॥ ससतं नुमिवशाशाभासयंति मरास्तथा ॥ ३८ ॥

४ गुरोर्वापि कः पूज्यो वसुधातले ॥ समस्तजातिरुक्तेयं राजमान्यो नु जानता ॥३॥ देवाधिपः कः को
मायोः पतिर्भानुपत्निश्च कः ॥ द्वयमेकोक्तं राज्ञातिर्हरिः स्मोत्तलोचन ॥४॥ मरोः कीदृग्वर्षे रा
मः किं कृतः सीतया स्रजा ॥ द्वयं ना मारव्यातजातिः स्वारिकमलानने ॥५॥ कैलासे को नि
वसति कपर्दे कास्य शोभते ॥ कास्य गंधयुग्णामूर्त्ति । विषेऽन्हेऽपि स कीदृशः ॥६॥ का स्याति
हृद्या नगरी मोक्षः कोऽस्यापि देहिषु ॥ संहिताद्विक्रमांते यं जातिं गंगाधरामरः ॥७॥ का शोभा
ये डीमत्तानां भोज्या मत्युः का ख्वः स्वस्ता ॥ वैद्दक्षिकागास्वादृत्ते विद्युन्मालांछदो जातिः
॥८॥ कापूर्देव्याहि नुमतान स्यास्तं प्राह कंजनः ॥ व्यस्तासाद्दक्षरस्यैकपदे त्वं केति चोत्त
रं ॥९॥ कोपवर्णा याः पतिः स्तस्यास्तपल्लीकापिता चक्रः ॥ समस्तव्यस्तयोरुक्तं गंगाधर इति
प्रभो ॥१०॥ व्यस्तौ दक्षरस्येव कमेकिं मध्यवाचकं ॥ नत्संहितविपर्यस्तप्रश्ने देवमितीरि
तं ॥११॥ हरिं विजं यहाजे दूं विषयानां सुखात्पये ॥ कमाह कां क्रियया च राज्ञक्षरकेया
तथा ॥१२॥ का मा निनाप्रा सागरीयसी के मू कोविहीनश्च समुच्चये किं ॥ किं श राम०
४

नगागतेस्मरा रांतेरगारेयद्भूशा स्वर्षे ।। तद्दैव मंत्र अगानंतुविज्ञागुत क्रियापदं ।।१।।
मातनापारगीसास्त्रीकीर्त्तिस्तेहरितंपुनः ।। तिनौकर्षविजानंतुसगुद्भिक्रियापदं ।।२।।

स्तज्जात्योश्च समा सं सूर्त्र सोत्री प्रशंसाक्वनेष्वजातिः ।।१३।। कस्मेन बृद्धिरहनाघुर्षौकु
ल स्तदा ।। ज्ञेयंदु तन्तरं विहौगुत्स मंत्रक्रियापदं ।।१४।। परवेदेविकुत्सेन प्राणिनां सुख
सिद्धये ।। त्वले मौन महत्तामत्रामा विक्रियापदं ।।१५।। [redacted] ।।१६।। तद्गुणचारही नेष्योयानतीस
मवर्त्तिनः ।। येगणागणांशा विदून्नु समन्न क्रियापदं ।।१७।। केनतान स्यद्धिबोगुत्यमत्र क
मे क्रियापदं ।। ममाशीर्वचने राज्ञन्निदवाक्यतवानिशं ।।१८।। मेशभूराज्ञनीतिभ्योनि
वृत्त स्वधरातले ।। यतीयशो धनेनाभ्योगुत्यमत्र क्रियापदं ।।१९।। [redacted] ।।२०।। सदाराष्ट्र
मेशद्रुः स्वं लंजनानां क्रियापद ।। गुत्यमन्त्रविजानंतुलब्धवयोगुराणहीवाः ।। २१ ।।
समितौपं स्फुरस्ये नांपरमं स्वविध्वंसकं श्रुद्धं ।। तुल्पशः स्वेशाः स्वकेवलमाकारतामि
न्नं ।। २२ कस्मनश्लाघ्यते सूरिः प्रकृतेः प्रत्ययेसिति तद्नस्य नाम किंज्ञातिरिये गुण ।।

३ है जनौरेतिरे ब : ४

मातांसौ१

धर्मार्थमोक्षत्रितयस्य मान्यं पाता प्रहास्त्विं ॥ येश्वा जगोकस्य च कामात्मा तं कोन सेवते ॥ ३० ॥ ७
निरयो निरयोपायं देवतां देवताभिन ॥ सेवतेन भवेद्यस्याः स्पर्शनं स्पर्शनं विना ॥ ३१ ॥ ७

५ घातं तस्मिनेव वदं ॥ २३ ॥ किं कीदृक् कुमुखं दन्दशूकं जनः किं कुर्वे कुति । प्रमाकुरा जवद्राड्यं
स्पा२ जातिः मेघमेदिका ॥ २४ ॥ अरसापानीत्युत्तरं स्याद्यत्र तद्ब्रूहि भूपते ॥ जातिः प्रश्नप्रश्न सं
हामहारस्य किमूचिरे ॥ २५ ॥ भवन्मुखं तुसं वीक्ष्य मदीयैः कोभिवद्रूतैः इयं सालंका
ति४ रजातिः चेमाक्षिति चोत्तरे ॥ २६ ॥ राजन्को रजनीरम्याकान्निधानपतेः सभा ॥ एकाला
5 पकजातिः स्याद्दौषाकरामिव विता ॥ २७ ॥ कांतकांताधरसुधास्वादतत्परचेतसः ॥
स्तनाद्रौ रसमाराख्यस्यु चोऽत्र विहिता क्रिया ॥ २८ ॥ शमनभयशमनभवभव सम
रहतपरपरचयसदय ॥ अस्य जनस्य च धनदो विद्वैः मौक्तिकमात्रिकाजातिः
॥ २९ ॥ ॥ इति चित्रजातिः सौधं तेभारत समस्त्री सभाय वशोभते ॥ अस्य मे धा
म्नि धर्मात्राजधर्माश्च राजते ॥ १ ॥ प्रासादे तव मंजुवारम्यमूर्वराः संभृताः ॥ प्रा
शोनी यद्वा भांति वृहद्ध्वज प्रपूरिताः ॥ २ ॥ इति सौधं ॥ वापिका पुष्करं भाति फुल्ल
पुष्करमालेया ॥ स्तस्य मानसुगंधेव गुंजन्मधुकरस्वनैः ॥ १ ॥ इति वापिका ॥
अविक्रमोपि भूमिष्ठः स्वप्नरं क्रीडनोत्सवं ॥ सुखं ह्यनुभवन्नित्यं भासि हा त्र राम०
५

स्वविक्रमः॥१॥ इति जलक्रीडा॥ भगदत्तेश्वर्येशोभिरक्तसंघसमाचितं॥ वेश्याकुलं त
वाभाति महाभारतयुद्धवत्॥१॥ इति वेश्या॥ कंचुक्या सा तिवंध सस्वराद्दृष्टिमुति हारि
राः॥ भवत्कर प्रदानेन भावी मोक्षः कुचस्पृहि॥१॥ सरम्मालः स शिरोमणिस्त्वं:
लीलावतीसमूहलोचवन्नः॥ ज्योतिः प्रवंधान्तर लोकपालेनाधीत्य हि त्रैकिल तेन पुं
सो॥१॥ नूनं वो भवदन्तेव नानाश्लेषमनोहरो॥ शारदेन्दुमुखीनां भाति [redacted] ते
केलिस्त्वया सह॥३॥ इति रतिः॥ रतान्तरेषु वनिताः पुंभावं समुपागताः॥ तन्द्रुरालं
कृति समाराद्धं ते राजसत्तम॥१॥ इति विपरीतरतिः॥ स्त्रैवैयाकरणोऽपि त्वं कौमु
दी समनोरमां॥ परिशीलयसि क्ष्मेशाविहाल्लक्ष्म्यदेवतो॥१॥ इति चंद्रिकाविहारः॥
स्वागता स्नग्धरा गौरी सुमुखी मंजुहासिनी॥ त्वां सेवते तथापि त्वं छंदो विच्चिति
भेदभाक्॥१॥ इति छन्दोनुरागः॥ मेषगोयुग्म हरिभिः मृगालिकुंभावंशोभिता॥ रोहि
णीमूलचित्रार्तज्योतिर्विधेव वटिका॥१॥ छंदः प्रबंध इव ते विभाति वाटिका नरा

वितरत्वपथेमादंमधुनाकोनमोहितः ॥ मीनोपभोगंकुरुतेयुतोहंसोप्यतीद्रुतः ॥१॥ संतापयतिशय्यायांतरुणींनीर दोयथा ॥ संतापयतिवर्षासुविमुक्तान्नीरदस्तथा ॥२॥ संप्राप्यमेघुमेमासंतपत्यतितरांरविः ॥ अतोग्रीष्मेसुरवी

घीशा ॥ नूनंकुसुमविचित्राचंपकमालाप्रहर्षिणीपत्र ॥४॥ आर्याविपुलागतीकनकल तानविपुलावृहती ॥ अतिरुचिरामालतिकासोमकुलंपुष्पितायाच ॥३॥ युग्मं ॥ इ तिवाटिका ॥ शीघ्रुरिवधात्रीयुक्तःपातालमिववहुवलाश्रयः ॥ अमत्तान्वितःसमोमः क्षीरसमुद्रेणतुल्यश्च ॥१॥ विरुद्धवर्वरमदनोग लोकागमासंयुतश्चापि ॥ बद्धमेव सवाहिर्वहुमायत्रीसमेतश्च ॥२॥ साकीदिवसवृद्ध्यैःसममत्र्मिलोकवत ॥ कं दवद्धीगुरुयुतोमकरंदद्रवाप्लुतः ॥३॥ सामान्यदेशः ॥ यद्राजेहशेपतेरपुंडाङ्कुर देनयनस्ततः ॥ द्विजिह्वताचकौटिल्यंसर्पेष्वेवनमानवे ॥१॥ श्रूयतेचेत्करच्छेदो भागधेयस्यभूभृतो ॥ द्विजवंधनशब्दस्तुसार्थःपंजरपक्षिणि ॥२॥ क्षयोक्षयोवि मित्राणामुदयोपिनदोषकृत् ॥ राजतेवलिवंधेनस्थितियोपिनपरंहरिः ॥३॥ उपल ब्धिररिष्टस्यवनेष्वेवकलेरपि ॥ अभावास्मोनीरदलेस्थितिर्नागस्यदशपते ॥४॥ सूर्योचंद्रमसोरेवपृतापुत्रविरहद्भुता ॥ योगादन्यत्रशूलंनोपीडासुमनसास केनलभ्यतेदहवारिणा ॥२॥ स्वर्जातिकंचुकंकेचिद्रोगिनःशरदागमे ॥ कंचुकंधार्यस्वन्येभोगिनःशरदागमे ॥३॥ कुर्व न्त्यतिहेमंतेभानुःशीतभयादिव ॥ योवनोष्मस्तनीकांतांकामोवालिंगिताद्विशि ॥५॥ सीपानुवर्त्तनं [redacted] योग्यंलो कानामितिदर्शयन्न ॥ शिशिरेलघुतोभानुं [redacted] भय [redacted] तेसहिमांदिश ॥६॥ षड्ऋतुवर्णनं ॥६

लेशापापुष्यवंतोग्रहश्लोकशुभाशुभदर्शिदोषवंश्च ॥ मार्वे सहेयस्वास्तिनूनंबुधविरुद्धता
॥६॥ व्यभिचारविपक्षोऽचतर्कशास्त्रेष्वितोतथा ॥ ज्ञातिबाधकहेतु त्वावनवस्थितिसंक
रौ ॥७॥ प्रकृतिप्रत्ययेस्माचवर्णलोपोनिपातनं ॥ उपसर्गोभियोगश्चशब्दशास्त्रेनत
न्दुवि ॥८॥ अनेकान्हिकनिर्माणातत्परावहवोद्विजाः ॥ महाभाष्यकृत स्तुल्याविभांतिवि
षयेसदा ॥ ९ ॥ अस्फोटाश्चप्यनेकार्थप्रकाशनधुरंधराः ॥ अनेकगुणवृद्धिह्यत्राऽन
धीताग मा अपि ॥१०॥ निरस्तवेशपाअपिस्वगणिकासक्तचेतसः ॥ धनद्वाअव्यपोल
स्याः पौरस्त्या अपि नागराः ॥ ११ ॥ विद्वान्अपिदृषपदाः सनाथाअप्यनीदृशाः ॥ दोषा
करास्त्वत्रपिनोदोषलेशस्पृशोऽनिशं ॥१२॥ दानदाअपिनैवभावीतयापि [redacted]
[redacted] नघोटका ॥ कवयोपिनदैत्येज्याः सुचयोपिनवहृयः ॥ १३ ॥ नानार्थाअ
पिनोशब्दावाडवाअपिनाक्षिगाः ॥ चक्रयेनकक्रियासक्ताअपिनैवाहितुंडिकाः
१३ ॥ द्विरेफाअपिनैवैतमधुपाः सुमनःप्रियाः ॥ अनवर्णाअप्यवर्णावाच्यास

७ कैकचेतना ॥१५॥ लालाटिकाश्च खलिलकायोसकृद्दिनेदिने ॥ साक्षात्प्रतिपदोविद्या
अर्थिनोपिनयाचकाः ॥१६॥ पूर्णकामाश्चपिमर्यादितकामानशंकराः ॥ शंकराश्च
7 पिनैवशाङ्गं शास्त्रप्रवृत्तबद्धाज्ञाः वृषध्वजाश्च प्रमगौडयाश्च प्रत्रिलोचनाः ॥ तथापि
नाकिनोनैवविरूपाक्षाश्चसर्वदाः ॥१८॥ अनेकपानद्विरदाद्विरदेशानयूथपाः
यूथपाश्चाकरीराश्च देहदुशांकुराश्चापिसर्वे ॥ हरिलीलाशोभमानाः श्रीमद्भागव
ताश्चापि ॥ नैवव्यासगिरोगीतागीतापठनतत्पराः ॥२०॥ समाप्ततोपगिरयोऽक्ष
माप्रतउदाहृताः ॥ तुरीयाश्रममाजोपिपरित्यक्ताश्रमस्पृहाः ॥२१॥ अलब्धवर्णा
अप्येकेलब्धवर्णापुरोगमाः ॥ सुखंवसंतिमनुजादनुजा[illegible]परायणाः ॥२२॥
॥ ॥ इतिप्रजाः ॥ प्रोत्तुंगितायोयतवलामस्व ःकंडूयतेभ्रत्पजनेनकल्पे ॥ श्वा
मास्तवालेनचवालहस्तोग्रीवोपदंभोयमसौविधुन्वन् ॥१॥ छिन्नानि शृंगचरणां
तुरगस्यकेचिद्धलांनियमपुरतः स्थितिमाजनंश्रामनूः ॥ कीलेपदेऽथनिखनन्त्य राम०
७

यस्यः श्रशोन जग्मुस्तादुल्मवनतः स्त्रववत्समंतात् ॥१॥ ॥इत्यश्वः॥ विश्वामित्रोनीरघं
ऽथ्यनिरवनत्ययस्यः श्रसोनजग्मुस्तादुल्मवनत ग्लववत्समंतात् ॥१॥ इत्यश्वः॥ विश्वा
मित्रोनीरदाभाः पादाइवमहीभृतः॥ गजतामुविराजंते मदनिर्झरवर्षिताः॥ १॥ मा
ति राजन्करराणां ह्यारित्तेनिवहः सदा॥ नीलांबुदनिभोरेस्तु परित्यक्ता यम क्षरं॥१॥
इति गजः॥ स्तनकलशद्वयरम्याः तवोञ्चवं प्राभूषणाः राजन्॥ शिविका त्यंत सुवराशिरा
त्रेयोबिवचलनी ता॥१॥ इति शिविका॥ केतोस्त्वदीयस्योद्यानंनिदानं शत्रुमंडले॥
दुर्निक्षवधवेधानामितिविद्याः प्रचक्षते॥१॥ इतिध्वजः॥ चतुरंगबलोद्भूतं रेणुमभ्रंलि
हं क्षणागत॥ धूममत्वारिमशकाः प्रयांतिवरिनस्तव॥१॥ इधूलिः॥ त्रयोविंशावशाली
ने खड्गोविपुलकोशयुक्॥ भवानिववधप्राग्यः स्वरीस्फीतमहायशाः॥ इति खड्गः॥
अनेककोटिनिधिवद्बहुस्वरी समन्वितं॥ भातिसुंदरकांडेनरामायणासमोधनुः
प्रस्थानेमिदिकमलजरघटा घंटारवाकर्णनामोद्भूतमनोभर प्रचलनप्रमेशानसौद्विषः॥ आलिंगंति पुनर्भ
विष्यतिनमैयोगोविंपागानुरा भूमि प्रत्यह पालितांजि असुतांयाश्रमिवद्मापते॥ इतिप्रस्थानं॥

रुद्दीया। नाशात्रनालों दूं दूस्य विजये [redacted] रणे ।। इन्दकेश धुस्वधीया नौसौ [redacted] शि१

रूप्रालाभिय [redacted] भुवें ।।१।।

१ ८ गा।१।। इति धनुः।। चैमूच राश्वारूच मूरूवे गावे गा द्विकी शंग मलचा मैरैस्तु।। सैडानप
क्षाइ व पक्ष पातिपुरो गम स्यावृंगणाः पु रो गाः।। १।। इति पुरः सरा श्वः।। भूरलोक इ वा
माजि गजस्ते दानवारि भिः।। २ भ्यैरनेक गंधर्वैः सेव्य मानः समं ततः।।१।। इति गजः।।
जैनुष्या त्रेध नुष्य ष्मि न्न शक्ष ताक्ष्मां ल याद्विषः।। गच्छताच्छतिय च्छतिको ननं डी
वनं धनं।।१।। इति संधि पलायने।। युद्धाध्वेरे रिपुशावो दीक्षिते न हतास्त्वया।। य
शः मान्ला य्य मेतेषां प्रतापज्व लने कृतम्।।१।। इति युद्धाध्वरः।। य घ युहे रितामं
ते परागत शुभाः वराः।। त्वदीय यशो दोत्पते चकुडी विना शया।। इति रिपुपला
यने यश श्वा।। त्रिलोक चंद्रात्मजकृ ष्ण राम सत्तु भिन्न पाठी शिवरामनामा।। वंधो
र्मुदे के शव रामनाम्न ४ श्वकोनि व धंनृपते विलासं।। १।। ।।इति श्री शिवराम कृ
तो नृपविलासः।। ।। रा॰म॰०

सिद्धाग्निलास्य(सा)मनुगाभ्रतैः संमोबिता भरि करोदिंपुराया। नरेसा [redacted] युं(स्य)धैरो स्यक्रीवै ८
महेशा मूर्तिलम्भे भ्यनक्ति।।१।।